

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

Р І Ш Е Н Н Я

**щодо звіту Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики та правосуддя за період роботи п'ятої сесії
Верховної Ради України восьмого скликання
(вересень 2016 року – січень 2017 року)**

Розглянувши на своєму засіданні 08 лютого 2017 року (протокол № 55) відповідно до статей 13, 53 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» питання про звіт Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання (вересень 2016 року – січень 2017 року), Комітет вирішив:

Затвердити звіт Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання (вересень 2016 року – січень 2017 року).

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ

Додаток до Рішення Комітету
Верховної Ради України з питань
правової політики та правосуддя
від 08 лютого 2017 року
(протокол № 55)

ЗВІТ
Комітету Верховної Ради України
з питань правової політики та правосуддя
за період роботи п'ятої сесії
Верховної Ради України восьмого скликання
(вересень 2016 року – січень 2017 року)

Комітет Верховної Ради України – орган Верховної Ради України, який утворюється з числа народних депутатів України для здійснення за окремими напрямами законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради України, виконання контрольних функцій. Організація, повноваження та порядок діяльності комітетів Верховної Ради України визначаються Конституцією України, законами України «Про Регламент Верховної Ради України», «Про комітети Верховної Ради України», «Про статус народного депутата України», іншими законами України та постановами Верховної Ради України.

Відповідно до статті 11 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» комітети Верховної Ради України здійснюють законопроектну, організаційну та контрольну функції.

Комітет з питань правової політики та правосуддя за звітний період (з вересня 2016 року по січень 2017 року) провів 5 відкритих засідань, на яких розглянув 191 питання, серед яких 180 – щодо проектів законів, із них 37 – із опрацювання яких Комітет визначено головним. Окрім того, Комітет розглянув 6 питань стосовно контролю за виконанням законів України, а також низку інших питань.

Протягом всієї сесії члени Комітету та його секретаріат співпрацювали з іншими структурними підрозділами Апарату Верховної Ради України, зокрема, з Головним юридичним, Інформаційним, Головним науково-експертним, Головним організаційним управліннями Апарату Верховної Ради України, Управлінням комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України, Головним управлінням документального забезпечення Апарату Верховної Ради України, Прес-службою Апарату Верховної Ради України, секретаріатами інших комітетів, депутатських фракцій і груп Верховної Ради України, а також із Інститутом законодавства Верховної Ради України.

Законопроектна робота Комітету

Опрацювання законопроектів, щодо яких Комітет визначено головним

Серед 37 законопроектів, із опрацювання яких Комітет визначено головним, найбільшу увагу до себе як зі сторони депутатського корпусу, так і зі сторони експертного середовища та громадськості привернули, насамперед, такі проекти законів:

- про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180 від 23 вересня 2016 року), поданий Президентом України;
- про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180-1 від 04 жовтня 2016 року), поданий народним депутатом України Мураєвим Є.В.;
- про Конституційний Суд України (реєстр. № 5336 від 01 листопада 2016 року), поданий народним депутатом України Одарченком Ю.В.;
- про Конституційний Суд України (реєстр. № 5336-1 від 17 листопада 2016 року), поданий народними депутатами України Алексєєвим С.О. та іншими.

Комітет, у зв'язку з набранням чинності 30 вересня 2016 року законів України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» та «Про судоустрій і статус суддів», якими удосконалено конституційні основи правосуддя, зокрема створено новий конституційний орган судової влади – Вищу раду правосуддя – та визначено основи його юридичного статусу, повноважень, порядку формування та діяльності, на своєму засіданні 02 листопада 2016 року (протокол № 52) розглянув проекти законів про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180 та реєстр. № 5180-1).

Проектом Закону про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180) було запропоновано врегулювати питання статусу Вищої ради правосуддя, її повноважень, порядку обрання (призначення) членів Вищої ради правосуддя, їх статусу (права, обов'язки, гарантії діяльності, порядок звільнення та припинення повноважень), структури Вищої ради правосуддя, а також процедурні питання здійснення повноважень Вищою радою правосуддя та її органами.

Проектом Закону про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180-1) було визначено, зокрема, порядок утворення та організації роботи Вищої ради правосуддя; порядок вирішення питань, що належать до її компетенції; організація та інформаційне забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя.

Комітетом рекомендовано Верховній Раді України проект Закону про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180) прийняти за основу, у зв'язку з чим відхилити проект Закону про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180-1).

При підготовці законопроекту про Вищу раду правосуддя (реєстр. № 5180) до другого читання Комітетом підготовлено порівняльну таблицю до законопроекту, яка містить 1026 поправок і пропозицій від 32 народних депутатів України. За результатами розгляду поправок і пропозицій 282 поправки враховано (із них 46 – враховано редакційно,

111 – враховано частково), а 744 поправки відхилено. За пропозицією народних депутатів України – членів Комітету на засіданні Комітету 20 грудня 2016 року (протокол № 54) додатково обговорено та погоджено 5 поправок. На цьому ж засіданні Комітетом рекомендовано Верховній Раді України прийняти вказаний законопроект як закон. 21 грудня 2016 року парламентом прийнято Закон України «Про Вищу раду правосуддя» та 05 січня 2017 року він набув чинності.

Крім того, Верховною Радою України прийнято в першому читанні (опрацьований Комітетом протягом роботи третьої та четвертої сесій Верховної Ради України восьмого скликання) проект Закону про медіацію (реєстр. № 3665 від 17 грудня 2015 року), поданий народними депутатами України Шкрум А.І. та іншими. Наразі законопроект готується до другого читання в підкомітеті з питань діяльності органів юстиції, органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) Комітету. До нього надійшло 396 поправок та пропозицій від 24 народних депутатів України.

Також Комітетом на своєму засіданні 20 грудня 2016 року (протокол № 54) розглянуто проекти законів про Конституційний Суд України (реєстр. № 5336 та реєстр. № 5336-1). Законопроектом за реєстр. № 5336-1 запропоновано здійснювати призначення суддів Конституційного Суду України на конкурсних засадах; передбачено нову організаційну структуру Конституційного Суду України; право Конституційного Суду України видавати забезпечувальний наказ, який є новим інститутом вжиття заходів захисту прав людини у виняткових випадках. Крім того, вказаний законопроект спрямований на забезпечення безперервності діяльності Суду – ним передбачено встановлення тримісячного строку для призначення новообраного Судді замість Судді, у якого закінчився строк повноважень або який досяг граничного віку перебування на посаді судді Конституційного Суду України, та продовження виконання таким Суддею своїх повноважень до призначення нового Судді. Комітетом рекомендовано Верховній Раді України прийняти вказаний законопроект за основу, у зв'язку з чим відхилити проект Закону про Конституційний Суд України, реєстр. № 5336.

Опрацювання законопроектів, щодо яких Комітет подає висновки до головного Комітету

Протягом роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання Комітетом підготовлено 143 висновки стосовно відповідності законопроектів положенням Конституції України, із них 46 законопроектів спрямовані на врегулювання відносин щодо законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності; 13 – державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування; 10 – промислової політики та

підприємництва; 8 – податкової та митної політики; по 7 – бюджету та економічної політики; по 5 – аграрної політики та земельних відносин; соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення; сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму; Регламенту та організації роботи Верховної Ради України; охорони здоров'я; по 4 – транспорту та прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин; по 3 – національної безпеки і оборони; науки і освіти; будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства; по 2 – свободи слова та інформаційної політики; екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи; фінансової політики і банківської діяльності; у справ ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю; по 1 – культури і духовності; паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

При цьому за висновками Комітету лише 8 із 143 законопроектів містять положення, які суперечать нормам Основного Закону України.

Під час підготовки висновків щодо відповідності законопроектів нормам Конституції України до розгляду на засіданні Комітету члени Комітету керувалися не лише положеннями Основного Закону України та правовими позиціями Конституційного Суду України, а й враховували міжнародні стандарти з прав людини, закріплені, зокрема, у Загальній декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколах до неї, Міжнародному пакті про громадянські і політичні права та Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, Європейській соціальній хартії.

Водночас під час аналізу законопроектів застосовувалася прецедентна практика Європейського суду з прав людини, а саме: рішення у справах «Джеймс та інші проти Сполученого Королівства», «Смірнова проти Росії», «Вітрук проти України», «Юртаєв проти України», «Маркс проти Німеччини», «Спорронг і Лоннрот проти Швеції», «Корільяно проти Італії», «Імбріюша проти Швейцарії», «Девеср проти Бельгії», «Вемхов проти ФРН», «Ноймастер проти Австрії» та «Рингейзен проти Австрії».

Разом з тим у випадках, коли цього вимагали запропоновані законопроектів зміни, члени Комітету, не обмежуючись наведеними вище джерелами права, досліджували також директиви Європейського Союзу, наприклад, Директиви Європейського Парламенту та Ради 2001/83/ЄС від 06 листопада 2001 року «Про Кодекс спільноти відносно лікарських препаратів, призначених для споживання людьми», Директиви 2000/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 08 червня 2000 року «Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку», Директиви 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради про правовий захист баз даних від 11 березня 1996 року, Директиви 2009/24/ЄС Європейського Парламенту та Ради про правову охорону комп'ютерних програм від 23 квітня 2009 року.

Повноваження Комітету щодо обрання на посади суддів безстроково, звільнення суддів, надання згоди на затримання чи арешт суддів та забезпечення діяльності судів Верховною Радою України

Відповідно до предметів відання Комітет за звітний період звільнив з посад 842 суддів судів загальної юрисдикції (постанови Верховної Ради України від 08 вересня 2016 року № 1515-VIII, від 22 вересня 2016 року № 1600-VIII, від 29 вересня 2016 року №№ 1620-VIII, 1630-VIII), із яких:

- у зв'язку із порушенням присяги – 11 суддів;
- у зв'язку з поданням заяви про відставку – 815 суддів;
- у зв'язку з досягненням 65 років – 1 суддю;
- у зв'язку з неможливістю виконувати свої повноваження за станом здоров'я – 2 суддів;
- у зв'язку з поданням заяви про звільнення з посади за власним бажанням – 13 суддів.

Окрім того, 16 серпня 2016 року до Верховної Ради України надійшло подання Генеральної прокуратури України, підтримане та внесене Головою Верховного Суду України, про надання згоди на затримання та арешт судді Дніпровського районного суду міста Києва Чауса М.О.

На підставі статті 220 Регламенту Верховної Ради України Комітетом на своєму засіданні 06 вересня 2016 року (протокол № 50) розглянуто подання Генеральної прокуратури України, яке визнано таким, що відповідає вимогам частини першої статті 220 Регламенту Верховної Ради України та може бути підтримано. У зв'язку з цим на розгляд парламенту були внесені проекти постанов про надання згоди на затримання та арешт (взяття під варту) згаданого судді, за результатами розгляду яких Верховною Радою України надано згоду на затримання та арешт (взяття під варту) судді Дніпровського районного суду міста Києва Чауса М.О. (постанови Верховної Ради України від 06 вересня 2016 року №№ 1479-VIII, 1480-VIII).

Комітет, зважаючи на конституційні повноваження Вищої ради правосуддя, а також виконуючи пункт 4 Розділу II Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», передав Вищій раді юстиції всі подання та відповідні документи щодо обрання суддів безстроково, звільнення суддів, надання згоди на затримання чи арешт суддів, які не були розглянуті Верховною Радою України, у тому числі 383 подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про обрання на посади суддів понад 800 суддів.

Організаційні повноваження Комітету

Комітет на своєму засіданні 16 листопада 2016 року (протокол № 53) прийняв рішення «Про зміни до Рішення Комітету «Про підкомітети Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя»

від 10 грудня 2014 року», яким:

1) ліквідовано підкомітети з питань обрання на посади суддів безстроково та з питань звільнення суддів, надання згоди на затримання чи арешт суддів;

2) змінено назву підкомітету з питань правового статусу Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та їх членів на підкомітет з питань правового статусу Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та їх членів і предметом його відання визначено:

- правовий статус Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та їх членів;

3) змінено назву підкомітету з питань законодавчого забезпечення діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та статусу і діяльності політичних партій, громадських об'єднань на підкомітет з питань законодавчого забезпечення діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та статусу і діяльності політичних партій, громадських об'єднань й визначено такі предмети його відання:

- законодавче забезпечення діяльності Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

- статус та діяльність політичних партій, громадських об'єднань;

- питання засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки;

4) змінено назву підкомітету з питань діяльності органів юстиції та виконання рішень судів на підкомітет з питань діяльності органів юстиції, органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) та визначено такі предмети його відання:

- організація та діяльність органів юстиції, органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), нотаріату;

- виконання рішень Європейського суду з прав людини;

- надання правової допомоги громадянам, регулювання організації та діяльності адвокатури;

- судова експертиза;

- міжнародний комерційний арбітраж, третейське судочинство, медіація.

Контрольні повноваження Комітету

На виконання статті 14 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» щодо аналізу практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, Комітет на своєму засіданні 19 жовтня 2016 року (протокол № 51) розглянув та прийняв до уваги інформацію:

- *Рахункової палати України* щодо результатів перевірки стану виконання повноважень органами виконавчої влади стосовно повноти обліку платників податків юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців під час обміну інформацією; результатів аудиту ефективності виконання повноважень органами виконавчої влади в частині надходжень до державного бюджету адміністративних штрафів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху; результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету за бюджетною програмою «Заходи щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади та скорочення кількості контролюючих органів»; аудиту ефективності використання бюджетних коштів на формування та функціонування системи безоплатної правової допомоги;

- *Центральної виборчої комісії* щодо виконання законів України «Про Державний реєстр виборців» (з урахуванням внесених до нього змін) та «Про особливості проведення голосування на чергових виборах депутатів Красноармійської міської ради, Красноармійського міського голови (Донецька область) та депутатів Маріупольської міської ради, Маріупольського міського голови (Донецька область) 25 жовтня 2015 року».

З огляду на надходження до Комітету звернення *Національного агентства з питань запобігання корупції*, Комітет на своєму засіданні 20 грудня 2016 року (протокол № 54) схвалив роз'яснення Комітету щодо застосування окремих положень Закону України «Про політичні партії в Україні», пов'язаних із обчисленням загального розміру внеску (внесків) здійснених на підтримку політичних партій у 2016 році.

Так, Комітет роз'яснив, що оскільки згідно із пунктом 1 Розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції» від 08 жовтня 2015 року № 731-VIII зміни до Закону України «Про політичні партії в Україні» від 05 квітня 2001 року № 2365-III у частині встановлення обмежень щодо розміру внесків на підтримку партій з боку фізичних та юридичних осіб набрали чинності з 01 липня 2016 року, при обчисленні загального розміру внеску (внесків), здійснених на підтримку політичної партії у 2016 році від громадянина України, юридичної особи, необхідно враховувати внески, здійснені від цих осіб протягом року, починаючи з 01 липня 2016 року.

Заходи проведені Комітетом

На виконання Плану роботи Комітету за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання Комітет з питань правової політики та правосуддя організував та провів «круглі столи» на теми:

- *«Актуальні проблеми вдосконалення законодавства України про нотаріат з метою його гармонізації з міжнародними принципами латинського нотаріату» (листопад 2016 року).* Захід проведено за

участі представників Міжнародного союзу Латинського нотаріату та Нотаріальної палати України. Учасниками «круглого столу» обговорено питання функціонування сучасного інституту нотаріату в Україні відповідно до європейських традицій, ролі Нотаріальної палати України в законодавчому реформуванні українського нотаріату, передачі нотаріусам повноважень у сфері державної реєстрації нерухомого майна та бізнесу. Учасники заходу також висловили своє бачення щодо існування двох паралельних систем нотаріату в Україні: державного та приватного, проблеми збереження державою державних нотаріусів та нерівномірного розподілення кількості нотаріусів в регіонах України, необхідності державного регулювання єдиних тарифів за надання нотаріальних послуг, шляхів розв'язання проблеми державного заохочення нотаріусів працювати в депресивних регіонах України, запровадження спільного нагляду та контролю за нотаріальною діяльністю з боку Міністерства юстиції України, Нотаріальної палати України та представника судової гілки влади;

- *«Реформування парламентських процедур» (листопад 2016 року).* «Круглий стіл» проведено спільно комітетами Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України у співпраці з Лабораторією законодавчих ініціатив та Програмою USAID «РАДА: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво». Під час заходу обговорено необхідність реформування українського парламенту, виклики сьогодення, а також можливі шляхи вдосконалення роботи Верховної Ради України. Учасники «круглого столу» обмінялися думками щодо можливості та доцільності обмеження права законодавчої ініціативи народного депутата України, встановлення максимальної фіксованої кількості законодавчих ініціатив, які вправі розглядати Верховна Рада України протягом чергової сесії. Крім того, було піднято питання ролі експертного висновку на законопроект, а також вказано на переваги і недоліки проведення експертизи законопроектів;
- *«Національні механізми виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні: роль судової гілки влади» (листопад 2016 року).* Захід проведено спільно Комітетом з питань правової політики та правосуддя, Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини та проектом Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні». Учасниками «круглого столу» обговорено, зокрема, закладення підґрунтя для ефективного виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні, запровадження інституту приватних виконавців, проведення ряду важливих реформ, а саме: конституційної реформи в частині правосуддя, судової, у сфері примусового виконання рішень, реформування органів прокуратури і внутрішніх справ. Серед системних проблем, які негативно позначаються на дотриманні прав людини в Україні та повазі до

принципу верховенства права, на які звернено особливу увагу учасниками «круглого столу», названо невиконання рішень національних судів, а також рішень Європейського Суду з прав людини;

- *«Становлення інституту професійного лобіювання в Україні: перспективи та ризики» (грудень 2016 року).* Під час заходу учасниками обговорено необхідність нормативно-правового регулювання лобіювання як легального демократичного шляху взаємодії громадянського суспільства та правової держави, виклики сьогодення, а також можливі шляхи упорядкування роботи професійних лобістів. Особливу увагу учасники «круглого столу» приділили внесеним на розгляд Верховної Ради України законопроектам щодо лобіювання (реєстраційні номери 5144, 5144-1) та висловили своє бачення щодо змістовного наповнення концепції закону про лобіювання, який має дати відповідь на питання про оптимальні шляхи унормування суспільних відносин, пов'язаних із формуванням та реалізацією правових засад інституту професійного лобіювання в Україні. Учасники заходу також обмінялися думками щодо визначення суб'єктного складу осіб, які мають право виступати суб'єктами лобістської діяльності в Україні, критерії обіймання особами цих посад, процедури реєстрації лобістів та механізму створення ними професійних об'єднань (асоціацій).

У роботі «круглих столів» взяли участь народні депутати України, представники органів державної влади, науковці, експерти, судді, нотаріуси, представники вищих навчальних закладів, міжнародного та вітчизняного експертного середовища, громадських об'єднань, асоціацій.

Діяльність Комітету щодо опрацювання звернень громадян і здійснення особистого прийому громадян

Значний обсяг роботи Комітету складає розгляд звернень, які надходять за допомогою засобів зв'язку та на особистому прийомі громадян, у порядку та згідно із вимогами Закону України «Про звернення громадян». При опрацюванні звернень Комітет, діючи в межах своїх законодавчо визначених повноважень та предметів відання, не лише надає відповіді по суті звернень з роз'ясненням норм чинного законодавства України, а й знаходить по можливості шляхи вирішення порушених у них питань.

Так, до Комітету за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання (з 25 липня 2016 року по 03 лютого 2017 року) надійшло 2053 листи, із них – 1137 звернень, які можна класифікувати:

- 1) за ознакою надходження:
 - первинні – 298;
 - повторні – 609;
 - дублетні – 180;
 - неодноразові – 1;

- масові - 49.
- 2) за видами:
- пропозиції (зауваження) - 18;
 - заяви (клопотання) – 885;
 - скарги – 234.
- 3) за суб'єктом:
- індивідуальні – 905;
 - колективні – 231.
- 4) за результатами розгляду:
- вирішено позитивно – 125;
 - відмовлено у задоволенні – 3;
 - надано роз'яснення – 734;
 - направлено за належністю – 155;
 - не підлягає розгляду – 2;
 - у процесі опрацювання – 9.
- 5) порушені у зверненнях питання стосуються:
- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян – 754;
 - економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва – 161;
 - діяльності Верховної ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України – 82;
 - державного будівництва, адміністративно-територіального устрою – 28;
 - соціального захисту – 21;
 - фінансової, податкової, митної політики – 14;
 - діяльності органів місцевого самоврядування – 12;
 - праці і заробітної плати – 11;
 - інші - 54.

Окрім того, протягом звітного періоду до Комітету надійшло 29 інформаційних запитів, зокрема, щодо розгляду та опрацювання питання обрання суддів, звільнення суддів; опрацювання проектів законів про внесення змін до деяких законів України щодо захисту незалежності засобів масової інформації та вдосконалення порядку захисту права на честь, гідність, ділову репутацію (реєстр. № 3475 від 13 листопада 2015 року), про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів) (реєстр. № 1776 від 16 січня 2015 року), про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору (реєстр. № 2862 від 15 травня 2015 року); стану виконання кожного з передбачених на період до 4 кварталу 2016 року завдань Плану дій на реалізацію Декларації відкритості парламенту, затвердженого Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 05 лютого 2016 року; законопроектів, внесених на розгляд Верховної Ради України VIII скликання, що були підписані Президентом України, але щодо яких Комітетом надано

висновок щодо їх (його) невідповідності вимогам Конституції України, а також Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У Комітеті за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання за дорученням Голови Верховної Ради України також розглянуто 17 електронних петицій, які не набрали необхідної кількості голосів на їх підтримку.

Відповідно до положень частин десятої та одинадцятої статті 23-1 Закону України «Про звернення громадян» електронна петиція, адресована Верховній Раді України, розглядається у порядку, встановленому названою статтею, за умови збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції. Електронна петиція, яка в установлений строк не набрала необхідної кількості голосів на її підтримку, після завершення строку збору підписів на її підтримку розглядається як звернення громадян відповідно до зазначеного Закону.

Електронні петиції, які не набрали необхідної кількості голосів на їх підтримку, та розглядались у Комітеті в порядку Закону України «Про звернення громадян», стосувались, зокрема, встановлення законодавчої відповідальності народних депутатів України за порушення процедури голосування; скорочення кількості народних депутатів України, які обираються до Верховної Ради України; створення електронної системи парламентських списків для подальшого висвітлення списків коаліції; внесення змін до окремих законодавчих актів України для встановлення конструктивного діалогу влади та суспільства; внесення змін до Закону України «Про судоустрій та статус суддів» у частині встановлення монополії адвокатури; розроблення механізму захисту прав сторони судового процесу шляхом запровадження «альтернативної підсудності»; законодавчої заборони вищим посадовим особам держави мати нерухомість та рахунки у світових банках тощо.

На виконання Розпорядження Голови Верховної Ради України від 17 квітня 2015 року № 573 «Про Порядок організації та проведення особистого прийому громадян у Верховній Раді України» на особистому прийомі громадян, який відбувся 29 вересня 2016 року у приймальні Верховної Ради України, заступником голови Комітету Алексєєвим С.О. і членами Комітету – народними депутатами України Денисенком В.І., Сидоровичем Р.М., Черненком О.М. прийнято 35 осіб, внаслідок чого Комітетом опрацьовано 30 звернень.

Отже, усі письмові та усні звернення громадян, отримані як засобами поштового та електронного зв'язку, так і під час особистого прийому, були розглянуті та опрацьовані у секретаріаті Комітету. Головою Комітету, заступниками Голови Комітету та членами Комітету були надані відповідні доручення, які разом зі зверненнями громадян надіслані до компетентних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Висвітлення діяльності Комітету

Комітет на виконання Розпорядження Голови Верховної Ради України від 19 травня 2015 року № 699 «Про веб-ресурси Верховної Ради України» та затвердженого ним Положення «Про веб-ресурси Верховної Ради України», а також листа Керівника Апарату Верховної Ради України від 26 травня 2015 року № 06/3-99 (129527) продовжує інформувати громадськість про свою роботу. На офіційному веб-сайті Комітету можна ознайомитися з інформацією про склад і структуру Комітету, секретаріат Комітету, проведені Комітетом заходи (засідання Комітету, «круглі столи» та інші події в Комітеті); розкладом засідань Комітету на період поточної сесії; змінами до розкладу засідань Комітету та порядку денного засідань Комітету; протоколами та аудіозаписами засідань та «круглих столів», стенограмами засідань, актами, прийнятими Комітетом (висновками, рішеннями, планами, пропозиціями та звітами Комітету), відомостями про законопроектну діяльність Комітету (а саме: із законопроектами, які перебувають на розгляді у Комітеті та винесені ним на обговорення, а також станом їх розгляду), інформацією щодо забезпечення взаємодії та зворотного зв'язку із Комітетом, фото- та аудіоматеріалами, що висвітлюють діяльність Комітету.

Секретаріат Комітету оперативно розміщує на офіційних веб-сайтах Комітету та Верховної Ради України актуальні відомості щодо діяльності Комітету, його членів, а також заходів, які відбуваються у Комітеті.

На виконання рекомендацій Місії Європейського Парламенту щодо внутрішньої реформи та підвищення інституційної спроможності Верховної Ради України та відповідно до Плану дій з реалізації Декларації відкритості парламенту, затвердженого Розпорядженням Голови Верховної Ради України від 05 лютого 2016 року № 47 «Про деякі заходи щодо забезпечення відкритості процесу роботи Верховної Ради України, її органів, народних депутатів України та Апарату Верховної Ради України», Апарат Верховної Ради України спільно з Програмою USAID РАДА розробили та підготували до впровадження спеціальний парламентський інформаційний ресурс – систему «Портал громадського обговорення законопроектів», метою запровадження якого є посилення взаємодії Верховної Ради України з громадянами, громадянським суспільством, експертними групами задля вдосконалення національного законодавства.

Комітет з питань правової політики та правосуддя долучився до тестування вказаного порталу шляхом винесення на громадське обговорення двох законопроектів, із опрацювання яких Комітет визначено головним: про лобізм (реєстр. № 5144 від 20 вересня 2016 року), поданий народними депутатами України Батенком Т.І. та іншими, і про лобіювання (реєстр. № 5144-1 від 05 жовтня 2016 року), поданий народними депутатами України Найємом М.-М. та іншими.

Співпраця Комітету з органами державної влади та органами місцевого самоврядування

Комітет здійснює свої повноваження у тісній співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана з предметами відання Комітету. Зокрема, представники Адміністрації Президента України, Верховного Суду України, Генеральної прокуратури України, Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України, Ради суддів України неодноразово запрошувались на засідання Комітету, робочих груп, «круглі столи».

Так, 24 листопада 2016 року у місті Чернігові відбулось засідання робочої групи на базі підкомітету з питань виборів і референдумів Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, на якому презентовано результати дослідження на тему: «Досвід застосування місцевого референдуму в Україні як складової місцевої демократії». Зазначене дослідження стосувалось практики ініціювання та проведення місцевих референдумів в Україні з 1991 по 2012 роки (протягом дії Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» № 1286-12 від 03 липня 1991 року).

Крім того, на засіданні робочої групи експертами Українського незалежного центру політичних досліджень було презентовано доповідь на тему: «Правове забезпечення механізмів місцевої демократії», підготовлену в рамках проекту USAID «Громадяни в дії».

Захід організовано Лабораторією законодавчих ініціатив спільно зі співголовою підкомітету з питань виборів і референдумів Черненком О.М. у рамках Програми USAID «РАДА: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво», що виконується Фондом Східна Європа. У засіданні робочої групи взяли участь також Голова Чернігівської обласної державної адміністрації, співробітники секретаріату Комітету, представники органів місцевого самоврядування Чернігівської області, громадські експерти та представники засобів масової інформації.

Підвищення професійної кваліфікації співробітниками секретаріату Комітету. Міжнародна співпраця

Організаційно-інформаційне, консультативно-правове, методичне забезпечення діяльності Комітету, організацію проведення його засідань, а також забезпечення діяльності народних депутатів України – членів Комітету здійснює секретаріат Комітету.

З метою підвищення професійної кваліфікації співробітників Апарату Верховної Ради України (працівників Головного науково-експертного управління та Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, секретаріатів комітетів Верховної Ради України) протягом жовтня-листопада 2016 року на базі Комітету Верховної Ради України з питань

правової політики та правосуддя за підтримки спільного проекту Європейського Союзу та Ради Європи «Посилення імплементації європейських стандартів прав людини в Україні» і спільного проекту «Консолідація розробки реформ у сфері юстиції в Україні» проведено три семінари-тренінги із низки запланованих семінарів на тему: «Практика Європейського суду з прав людини», на яких висвітлені такі питання:

- захист права власності відповідно до статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, розглянуто ключові рішення проти України за статтею 1 Першого протоколу та проаналізовано їх виконання;
- заборона дискримінації за статтею 14 Конвенції, розглянуто основні форми дискримінації та їх тлумачення у практиці Європейського суду з прав людини й національному законодавстві, порядок аналізу нормативно-правових документів на відповідність принципу недискримінації та виконано практичну роботу з модельними законопроектами;
- право на оскарження у кримінальних справах відповідно до статті 2 Протоколу № 7 до Конвенції, право не бути притягненим до суду або покараним двічі, відшкодування в разі судової помилки (статті 4, 3 цього ж Протоколу), практики Європейського суду з прав людини за вказаними статтями Протоколу № 7, розглянуто фабули справ до лекції, а також обговорено загальну характеристику верховенства права як однієї з найвищих демократичних цінностей.

За результатами проведення тренінгів представниками Офісу Ради Європи в Україні та Апарату Верховної Ради України вручено сертифікати про проходження навчання найактивнішим учасникам семінарів.

Комітет продовжує роботу щодо налагодження міжнародної співпраці із залученням до роботи представників міжнародних експертних організацій, зокрема, і в рамках підписаного Меморандуму про співпрацю між Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя та Координатором проектів ОБСЄ в Україні.

Так, співробітники секретаріату Комітету взяли активну участь у методологічному семінарі з питань впровадження прав людини, верховенства права та європейських стандартів в межах забезпечення реалізації законотворчої функції комітетів, проведеному Координатором проектів ОБСЄ в Україні спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (Київська область).

Крім того, співробітники секретаріату Комітету підвищували свою професійну кваліфікацію за кордоном: на навчальному курсі «Rule of law Toolbox for Crisis Management and Peace Operations» (Королівство Швеція), на навчальній програмі «Спеціалізовані антикорупційні суди як інструмент удосконалення підзвітності судової системи та доступності правосуддя» (Словацька Республіка), а також взяли участь у науково-практичній

конференції «25 Years of Post-Soviet Transformation: Results and Prospects» (Республіка Вірменія).

Враховуючи викладене, слід зазначити, що за період роботи п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання народні депутати України – члени Комітету з питань правової політики та правосуддя і співробітники секретаріату Комітету, дотримуючись норм Конституції України, законів України «Про Регламент Верховної Ради України» «Про комітети Верховної Ради України» та «Про статус народного депутата України», створили необхідні умови для подальшої роботи Комітету з питань, віднесених до його предметів відання, а також роботи Верховної Ради України в цілому.